

Amerikan vatandaşları tarafından Türkiye’de yapılan yatırımlar hakkında Amerika Birleşik Devletleri Hükümetinin vereceği istimplâk ve müsadere garantisine mütaallik olarak Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti arasında 15 Ocak 1957 tarihinde nota teatisi suretiyle akdolunan Anlaşmanın tasdikine dair Kanun

(Resmî Gazete ile ilâm : 4 . IV . 1959 - Sayı: 10177)

No.
7253

Kabul tarihi
27 . III . 1959

MADDE 1. — Amerikan vatandaşları tarafından Türkiye’de yapılan yatırımlar hakkında Amerika Birleşik Devletleri Hükümetinin vereceği istimplâk ve müsadere garantisine mütaallik olarak Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti arasında 15 Ocak 1957 tarihinde nota teatisi suretiyle akdolunan Anlaşma tasdik olunmuştur.

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinde meriyete girer.

MADDE 3. — Bu kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

30 Mart 1959

Amerikan Büyükelçiliği

No: 1351

Ankara; 15 Ocak 1957

Ekselâns :

4 Temmuz 1948 tarihinde Amerika Birleşik Devletleri ile Türkiye Cumhuriyeti arasında Ankara'da imzalanmış bulunan muaddel İktisadi İş Birliği Anlaşmasının III ncü maddesi ve 1954 tarihli muaddel Karşılıklı Güvenlik Kanununun 413 (b) (4) (B) (ii) fıslı ile ilgili olarak Hükümetlerimiz mümessilleri arasında ahiren cereyan etmiş bulunan müzakerelere atıfla şeref kazanırım. Keza bu müzakerelerin neticesinde üzerinde mutabık kalınan aşağıdaki hususları teyid etmekle şeref kazanırım :

Türkiye ve Amerika Birleşik Devletleri Hükümetleri, Taraflardan birinin talebi üzerine; 1954 tarihli muaddel Karşılıklı Güvenlik Kanununun 413 (b) (4) (B) (ii) fıslı gereğince garanti edilmiş veya edilmesi düşünülen ve Amerika Birleşik Devletleri vatandaşları tarafından Türkiye'de yapılması teklif olunan projeler mevzuunda istişare edeceklerdir. Türkiye Hükümeti, yukarıda mezkûr fasil ahkâmı dairesinde kendisi tarafından tasvibedilmiş bulunan projelere şâmil olacak bu gibi garantilere mütedair olarak, aşağıdaki hususları kabul eder :

a) Şayet, Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti bu neviden bir garanti gereğince her hangi bir şahsa Amerikan dolârı tediye ederse, Türkiye Hükümeti, bu şahsın, bu neviden bir tediyeye sebebiyet veren mevcudat, para, kredi veya diğer emvalinden mütevellit bilûmum hak, tasarruf hakkı ve faizlerinin Amerika Birleşik Devletleri Hükümetine devrini ve bu münasebetle bu şahıs lehine tahaddüs eden her hangi bir alacak veya dâva hakkının halefiyet yoluyla Amerika Birleşik Devletleri Hükümetine intikal edeceğini kabul eder. Türkiye Hükümeti, bu nevi garantilerin derpiş ettiği zarar karşılığı olup, Amerika Birleşik Devletleri Hükümetinden gayrı bir membadan tediye edilen bilûmum tazminatın da bu garanti mucibince Amerika Birleşik Devletleri Hükümetine devrini kabul eder.

b) Bu garantiler mucibince Amerika Birleşik Devletleri Hükümetince iktisabolunacak Türk lirası meblâğları, Birleşik Devletler vatandaşlarının, bu garantilerin derpiş ettiği muamelelere mümasil olan muamelelerinden mütevellit paralara tatbik edilmekte olan usulden daha az müsaadeye mazhar olmamak kaydıyla muamele görecektir ve Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti, mezkûr Türk liralarnı, idari masrafları için serbest şekilde tasarruf edebilecektir.

c) Bu neviden bir garanti gereğince yapılan tediye sebebiyle Türk Hükümeti aleyhine doğan ve Amerika Birleşik Devletleri Hükümetinin halef olduğu her hangi bir alacak hakkı, iki Hükümet arasında karşılıklı müzakerelere mevzu teşkil edecektir. Şayet Taraflar, mâkul bir zaman zarfında bu alacak hakkını anlaşma yoluyla halle muvaffak olamazlarsa, mesele Tarafların karşılıklı mutabakati ile seçilmiş bulunan tek bir hakemin nihai ve mecburi kararına havale edilecektir. Hükümetlerin üç ay zarfında hakemin seçimi üzerinde mutabakata varamamaları halinde, Taraflardan birinin talebi üzerine, Milletlerarası Adalet Divanı Başkanı tarafından tâyin edilecek bir şahıs hakemliği ifa edecektir.

Yukarıdaki hususların Türkiye Hükümetince kabule şayan olduğunu mübeyyin Ekselânsları notasının alınmasını mütaakıp, Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti bu notanın ve ona cevabınızın, bu mevzuda, Hükümetler arasında bir anlaşma teşkil edeceğini ve bu Anlaşmanın cevabi notanızın tarihinde yürürlüğe gireceğini kabul eder.

En derin saygılarımı lütfen kabul buyurunuz, **Ekselâns.**

Ekselâns

Etem Menderes

Hariciye Vekâleti Vekili,

Ankara.

Fletcher Warren

Ekselâns :

Müfadı aşağıda kayıtlı bugünkü tarihli ve 1351 numaralı Ekselânsları notasını aldığımı bildirmekle şeref kazanırım :

«4 Temmuz 1948 tarihinde Amerika Birleşik Devletleri ile Türkiye Cumhuriyeti arasında Ankara'da imzalanmış bulunan muaddel İktisadi İş Birliği Anlaşmasının III ncü maddesi ve 1954 tarihli muaddel Karşılıklı Güvenlik Kanununun 413 (b) (4) (B) (ii) faslı ile ilgili olarak hükümetlerimiz mümessilleri arasında ahiren cereyan etmiş bulunan müzakerelere atıfla şeref kazanırım. Keza bu müzakerelerin neticesinde üzerinde mutabık kalınan aşağıdaki hususları teyid etmekle şeref kazanırım :

Türkiye ve Amerika Birleşik Devletleri Hükümetleri, taraflardan birinin talebi üzerine; 1954 tarihli muaddel Karşılıklı Güvenlik Kanununun 413 (b) (4) (B) (ii) faslı gereğince garanti edilmiş veya edilmesi düşünülen ve Amerika Birleşik Devletleri vatandaşları tarafından Türkiye'de yapılması teklif olunan projeler mevzuunda istişare edeceklerdir. Türkiye Hükümeti, yukarıda mezkûr fasıl ahkâmı dairesinde kendisi tarafından tasvibedilmiş bulunan projelere şâmil olacak bu gibi garantilere mütedair olarak, aşağıdaki hususları kabul eder :

a) Şayet, Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti bu neviden bir garanti gereğince her hangi bir şahsa Amerikan dolârı tediye ederse, Türkiye Hükümeti, bu şahsın, bu neviden bir tediye sebebiyet veren mevcudat, para, kredi veya diğer emvalinden mütevellit bilûmum hak, tasarruf hakkı ve faizlerinin Amerika Birleşik Devletleri Hükümetine devrini ve bu münasebetle bu şahıs lehine tahaddüs eden her hangi bir alacak veya dâva hakkının halefiyet yoluyla Amerika Birleşik Devletleri Hükümetine intikal edeceğini kabul eder. Türkiye Hükümeti, bu nevi garantilerin derpiş ettiği zarar karşılığı olup, Amerika Birleşik Devletleri Hükümetinden gayrı bir membadan tediye edilen bilûmum tazminatın da bu garanti mucibince Amerika Birleşik Devletleri Hükümetine devrini kabul eder.

b) Bu garantiler mucibince Amerika Birleşik Devletleri Hükümetince iktisabolunacak Türk lirası meblâğları, Birleşik Devletler vatandaşlarının bu garantilerin derpiş ettiği muamelelere müsamil olan muamelelerinden mütevellit paralara tatbik edilmekte olan usulden daha az müsaade ve mazhar olmamak kaydıyla muamele görecektir ve Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti, mezkûr Türk liralarnın, idari masrafları için serbest şekilde tasarruf edebilecektir.

c) Bu neviden bir garanti gereğince yapılan tediye sebebiyle Türk Hükümeti aleyhine doğan ve Amerika Birleşik Devletleri Hükümetinin halef olduğu her hangi bir alacak hakkı, iki Hükümet arasında karşılıklı müzakerelere mevzu teşkil edecektir. Şayet taraflar, mâkul bir zaman zarfında bu alacak hakkını anlaşma yoluyla halle ruvaffak olamazlarsa, mesele tarafların karşılıklı mutabakatı ile seçilmiş bulunan tek bir hakemin nihai ve mecburi kararına havale edilecektir. Hükümetlerin üç ay zarfında hakemin seçimi üzerezinde mutabakata varamamaları halinde, taraflardan birinin talebi üzerine, Milletlerarası Adalef Divanı Başkanı tarafından tâyin edilecek bir şahıs hakemliği ifa edecektir.

Yukarıdaki hususların Türkiye Hükümetince kabule şayan olduğunu mübeyyin Ekselânsları notasının alınmasını mütaakıp, Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti bu notanın ve ona cevabınızın, bu mevzuda, Hükümetler arasında bir anlaşma teşkil edeceğini ve bu anlaşmanın cevabi notanızın tarihinde yürürlüğe gireceğini kabul eder.»

Yukarıdaki Nota mealinin Türkiye Cumhuriyeti Hükümetince kabule şayan olduğunu, Türkiye Cumhuriyeti Hükümetinin Ekselânsları Notası ile işbu cevabın, bu mevzuda, Hükümetlerimiz ara-

sında bir Anlaşma teşkil ettiğini ve Anlaşmanın bugün yürürlüğe girdiğini kabul ettiğini Ekselânslarına bildirmekle şeref kazanırım.

En derin saygılarımı kabul buyurunuz, Ekselâns.

Ekselâns Fletcher Warren,
Amerika Birleşik Devletleri
Büyükelçisi,
Ankara

Hariciye Vekâleti Vekili Y.
Mclih Escobel

<i>Riyaseti Cumhura yazılan tezkerenin tarih ve numarası</i>	:	28 . III . 1959 ve 1/139
<i>Bu kanunun ilânının Başvekâlete bildirildiğine dair Riyaseti Cumhurdan gelen tezkerenin tarih ve numarası</i>	:	30 . III . 1959 ve 4/144
<i>Bu kanunun müzakerelerini gösteren sabılların cilt ve sayfa numaraları</i>	:	Cilt Sayfa
	:	2 70
	:	4 628:629
	:	6 427,481:488,493:521
	:	8 67:75,142:147,152,156,179:183

[İnikat: 25,26:51 ve 53 — 163 sıra sayılı matbuat 25 nci İnikat Zabıt Ceridesine bağlıdır.]